

De redactie nodigt lezers uit boeken te recenseren voor deze rubriek

Sinds mensenheugenis heffen machthebbers belastingen om hun uitgaven te financieren. Van recentere datum is belastingheffing als middel om de inkomens- en vermogensverdeling te corrigeren, of nog recent, om ook andere politieke doelstellingen te realiseren, zoals stimulering van werkgelegenheid, stabilisatie van conjunctuurcycli en verbetering van het milieu. Wat veel moderne democratische landen onderscheidt van vroeger en van huidige minder ontwikkelde landen is een ingewikkeld belastingstelsel. In *Taxes and the economy* wordt treffend geïllustreerd hoe ingewikkeld het belastingstelsel in een groot aantal OESO-landen sinds het einde van de twintigste eeuw is geworden. De auteurs hebben de effecten van belasting op de economie in kaart gebracht door landen met een zekere welvaart met elkaar te vergelijken. Het betreft vooral macro-economisch empirisch internationaal vergelijkend onderzoek naar de invloed van maatregelen ingevoerd na 1990 met een structurele en significante begrotingsimpact, en theoretisch onderzoek naar beginselen van belastingheffing. Het boek begint met een beknopte discussie over economische en sociale indicatoren, maar zonder duidelijke analytische toelichting. Zo concluderen de auteurs bijvoorbeeld dat er een positief verband lijkt te bestaan tussen een grote overheidssector en welzijn (of geluk). Een ranglijstje over de beleving van geluk hoort niet thuis in een lijst met macro-economische indicatoren, en de combinatie met hoge overheidsuitgaven suggereert een invloed van de overheid op het menselijk lot, wat vraagtekens oproept en toelichting behoeft. Andere resultaten geven aan dat er een negatief verband bestaat tussen economische groei en hoge marginale belastingtarieven. Ook hier zou een korte wetenschappelijke toelichting over uiteenlopende resultaten en factoren die deze uitkomst beïnvloeden op zijn plaats zijn geweest. Hoofdstuk 2 illustreert doeltreffend de complexiteit van belastingstelsels en dat een complex stelsel op zichzelf een extra belasting vormt. Ook geeft het inzicht in de vele mogelijkheden van het belastingstelsel als instrument van economisch beleid. Daarom is, alle pogingen ten spijt, vereenvoudiging van de belastingstelsels in de onderzochte OESO-landen nergens gerealiseerd. De invloed van belastingheffing en de manieren waarop belasting wordt geheven op arbeid, investeringen, consumptie en economische groei zijn juist overal toegenomen, zoals de volgende hoofdstukken illustreren. Door de complexiteit ontbreken ook duidelijke wetenschappelijke conclusies, en, ernstiger, opnieuw ontbreken toelichtingen op de empirische onder-

Vermeend, W., R. van der Ploeg en J.W. Timmer (2008) *Taxes and the economy – a survey on the impact of taxes on growth, employment, investment, consumption and the environment*. Cheltenham: Edward Elgar.

zoeken. Bijvoorbeeld een *Earned Income Tax Credit*, vanaf 2009 ook in Nederland van kracht, is bedoeld als arbeidsmarktparticipatiebevorderend instrument. Het blijkt in het ene land stimulerend, maar in het andere remmend te werken. Wel eenduidig effectief blijken onderwijs op jonge leeftijd en belastingstimulansen voor O&O-activiteiten. Na een hoofdstuk over *tax competition* in vennootschapsbelasting en een hoofdstuk gewijd aan belastingmaatregelen ter verbetering van het milieu, behandelt het laatste hoofdstuk de interactie tussen belastingheffing en 21e-eeuwse trends als globalisering en digitalisering. Mede op basis van criteria die overheden zouden moeten toepassen voor effectieve maatregelen, bevelen de auteurs een toekomstig belastingstelsel aan dat kort samengevat “breed, laag en eenvoudig” is. Een brede

grondslag vereist minder aftrekposten en vrijstellingen. Lage tarieven bevorderen de werkgelegenheid en stimuleren het bedrijfsleven. Eenvoud zorgt voor minder administratieve rompslomp, voor meer transparantie en begrip bij de belastingbetaler. Wel wordt een verschuiving naar hogere btw en belasting op milieuvervuiling bepleit. Een vereenvoudigd concept van een *second life tax* is uitgewerkt voor een hypothetisch land genoemd *nowhere land*. Dit land wordt gekarakteriseerd door een totale belastingopbrengst van veertig procent, een groene belasting van vijf procent, en totale overheidsuitgaven van 39 procent van het bbp. Het toptarief inkomstenbelasting voor inkomens boven de een miljoen euro is 45 procent, anders 35 procent, de vennootschapsbelasting 20 procent en de btw 22 procent. Hoe men van de ingewikkelde stelsels naar *second life tax* in *nowhere land* kan komen en hoe de herverdeling zonder al te grote inkomensachteruitgang voor bepaalde groepen tot stand kan komen, wordt niet aangegeven. Juist de overgangperiode tussen huidige systemen en een stelsel dat economische groei stimuleert, inkomens eerlijker verdeelt, werkgelegenheid bevordert en het klimaat verbetert, vereist visionaire politici. Die hebben nu weliswaar een interessant naslagwerk om te raadplegen alvorens nieuwe belastingmaatregelen in te voeren met de economische effecten van vrijwel alle vormen van belastingheffing, maar de wetenschappelijke vertaalslag hoe die toe te passen ontbreekt. Kortom een boek met veel compacte informatie, vlot geschreven, interessant om te lezen, maar zonder analytische toelichting mist het zijn doel.

HETTIE POTT-BUTER

Gastonderzoeker aan de Universiteit van Amsterdam